

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 9/2008 rd

Statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2009—2012

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 mars 2008 statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2009—2012 (SRR 2/2008 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten kan lämna utlåtande till finansutskottet om de så önskar.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Antti Riivari, industriråd Heikki Vesa, industriråd Sirkka Vilkamo, ekonomidirektör Eero Murto, avdelningschef Petri Peltonen och överinspektör Ilkka Korhonen, arbets- och näringsministeriet
- överdirektör Juhani Jokinen, Konkurrentverket
- biträdande direktör Pirkko Grönlund och ekonomichef Veli-Matti Pulli, Konsumentverket.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Enligt den sittande regeringens program kommer den offentliga finansieringen av forskning och utveckling (FoU) att höjas med målet att den offentliga och privata FoU-finansieringen ska nå upp till fyra procent av bruttonationalprodukten (bnp). Statistikcentralens preliminära uppskattning säger att FoU-utgifternas bnp-andel uppgick till 3,36 procent 2007. Finansieringen var som högst 2005, då den låg på 3,48 procent. Sett till själva beloppet har finansieringen årligen reellt ökat med ca 4 procent, men den procentuella andelen av bnp har minskat de senaste åren till följd av den positiva bnp-utvecklingen. År 2007 var den privata sektorns andel av FoU-finansieringen drygt 71 procent och den offentliga sektorns 29 procent.

Anslaget för teknologi- och innovationspolitik ökar från årets 618,9 miljoner till 730 miljoner euro 2012. Enligt vad ekonomiutskottet erfar beror ökningen framför allt på att fullmakterna för Tekes - utvecklingscentralen för teknologi och innovationer och omkostnaderna för statens tekniska forskningscentral (STFC) höjs. Enligt preliminära uppgifter från statistikcentralen uppgick offentliga sektorns andel av FoU-finansieringen 2007 till 0,97 procent av bruttonationalprodukten. Enligt arbets- och näringsministeriet kommer den offentliga FoU-finansieringen med nuvarande tillväxtprognoser för samhälls-ekonomin att vara ca 1 procent av bnp i slutet av ramperioden.

Enligt både regeringsprogrammet och redogörelsen kan årliga inkomster från försäljningen

av aktier, när de överstiger 400 miljoner euro, trots ramen begränsat användas för investeringar av engångsnatur avsedda att främja kompetens, innovationer och ekonomisk tillväxt.

Ekonomiutskottet anser det vara viktigt att regeringen bidrar till ökad finansiering av forskning, utveckling och innovation så att det mål som regeringen ställer upp i sin programförklaring nås. Långsiktiga offentliga åtgärder stöder en stabil ekonomisk tillväxt och den internationella konkurrenskraften.

Redogörelsen säger ingenting om konkurrens- och konsumentpolitiken. Enligt uppgift kommer anslagen för konkurrens- och konsumentpolitiken och för marknadsreglering att kvarstå på ca 15,5—16 miljoner euro under hela ramperioden. Konkurrensverket har framhållit för utskottet att dess personella resurser inte kommer att räcka till enligt verksamhets- och ekonomiplanen för de kommande åren för att uppgifter utvidgas och kräver särskild sakkunskap. Resursbristen har lett till att viss forskning lagts ned, undersökningar av misstänkt missbruk fördröjts och det internationella samarbetet gått på sparlåga. Behandlingstiderna har varit långa, till och med över två år.

Att utreda vilken inverkan konkurrensbegränsningar och företagsförvärv har på konkurrensen hör till Konkurrensverkets samhälleligt viktiga kärnuppgifter. Ekonomiutskottet anser det vara viktigt att myndigheten ges möjlighet att anställa den tilläggspersonal som behövs, uttryckligen för övervakning av konkurrensbegränsningar och företagsförvärv och för konkurrensfrämjande åtgärder.

Regeringen håller på med ett konsumentpolitiskt program som särskilt fäster uppmärksamhet vid utveckling av konsumentförvaltningen på alla nivåer. Ett centralt inslag är planerna på att överföra den kommunala konsumentrådgivningens uppgifter till staten. Man utreder också om konsumentrådgivningen kan slås ihop med den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen i syfte att förbättra effektiviteten och produktiviteten. Enligt redogörelsen om ramarna för statsfinanserna är det tänkt att konsumentrådgivningen, som överförs från kommunerna

till staten, i framtiden huvudsakligen ska upphandlas hos utomstående serviceproducenter.

Ekonomiutskottet konstaterar att målet med att utveckla konsumentförvaltningen bör vara högkvalitativa och heltäckande tjänster och ett bättre utbud för att medborgarna ska vara mer jämlika regionalt sett. För att konsumentförvaltningen ska kunna fullgöra sina uppgifter framgångsrikt måste den ges tillräckliga resurser och behövliga befogenheter bl.a. för övervakning.

Redogörelsen anger att anslaget för ersättning av Finnvera Abp:s förluster ska minskas med 1 miljon euro utöver de avdrag som beslutats tidigare. Utskottet pekar på att Finnvera är av stor betydelse när det gäller finansiering av små och medelstora företag. Anslaget för ersättning av förluster ger möjlighet till kontrollerad risktagning på de mest problematiska områdena för regional utveckling. Det är viktigt att Finnvera garanteras tillräckliga möjligheter till finansiering och risktagning även i fortsättningen.

Enligt arbets- och näringsministeriets yttrande till ekonomiutskottet ligger anslaget för energipolitik på samma nivå som i förra rambeslutet, dvs. ca 45—50 miljoner euro om året. I redogörelsen sägs det också att energiskattestödet och de acciser som tas ut på energiprodukter ökar med 112 miljoner euro under ramperioden.

Regeringen har påbörjat arbetet med en långsiktig klimat- och energistrategi. Det är meningens att riksdagen ska få en redogörelse om den senast i början av årets höstsession. Ekonomiutskottet kommer att kunna ta ställning till finansieringsstrukturerna och finansieringsbehoven när redogörelsen tas upp till behandling. Ramarna för statsfinanserna beaktar inte de ekonomiska effekterna av ställningstagandena i strategin, som befinner sig i beredningsstadiet. Enligt uppgift kommer rambeslutet att justeras 2009 utifrån klimat- och energistrategin, och utskottet kommer då att ta ställning till dessa justeringar.

Enligt redogörelsen kommer man för genomförande av produktivetsprogrammet att vidta åtgärder för att förnya arbetskraftsservicen, eliminera överlappande verksamhet och förenkla förfarandena. Det viktigaste när det gäller arbetskraftsservicen är att trygga tillgången till

kompetent arbetskraft. Anslagen kommer att avdelas för arbetskraftsutbildning som genomförs i samarbete med företag, och de ska fördelas så att de bättre stöder sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden.

Enligt ekonomiutskottet är det viktigt att de produktivitetsfrämjande åtgärderna på arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde förbättrar utbudet på arbetskraftsservice och där-

med bidrar till att företagen lättare får arbetskraft.

Utlåtande

Ekonomiutskottet anför

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 22 april 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Antti Rantakangas /cent
medl. Janina Andersson /gröna
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jouko Laxell /saml

Marjo Matikainen-Kallström /saml
Petteri Orpo /saml
Sirpa Paatero /sd
Markku Uusipaavalniemi /cent
Ulla-Maj Wideroos /sv
ers. Sampsa Kataja /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Ekonomiutskottet framför i sitt utlåtande vissa viktiga synpunkter och pekar på vissa betydande brister i statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2009—2012. Dem kan vi instämma i.

Men utskottet lyfter inte fram bl.a. följande viktiga frågor.

Produktivitetsprogrammet, som blivit en schablonmässig mekanism för personalnedskärningar, hotar i fråga om arbets- och näringsministeriet både kapaciteten och nivån på hela förvaltningsområdets funktion och service. Dessutom leder programmet i många avseenden till att funktioner läggs ut på ett oändamålsenligt sätt och utgör ett hot mot arbetskraftsförvaltningens tjänster.

Regeringen föreslår nedskärningar i finanseringen av landsbygdsutveckling. Tillsammans med de minskande strukturfondsmedlen kommer detta att försämra de även i övrigt svaga utvecklingsutsikterna för näringslivet och tjänsterna ute i landskapen, med ökad centralisering och större regional ojämlikhet som följd.

Konsumentrådgivningen måste fortsatt ordnas som service producerad av den offentliga förvaltningen. Att lägga ut denna verksamhet kommer att hota en enhetlig och kvalitetsmässigt jämn produktion av konsumentrådgivningstjänster i hela landet, vilket var ett av syftena med överföringen av konsumentrådgivningen från kommun till stat också i kommun- och servicestrukturen (KSSR).

Trots att det i utskottets utlåtande påpekas att målet med att utveckla konsumentförvaltningen bör vara högkvalitativa och heltäckande tjänster och ett bättre utbud för att göra medborgarna mer jämlika regionalt sett, godtar utskottet planerna i redogörelsen på att lägga ut konsumentrådgivningstjänsterna och eventuellt också skuldrådgivningstjänsterna.

När utskottet frågade ut arbets- och näringsministeriet framgick det dessutom att nivån på

ministeriets teknologi- och innovationsanslag är för låg sett till behovet. Om målet är att offentliga sektorns andel ska vara 1 procent, krävs det en nivåhöjningen på 50—80 miljoner euro mot ramförslaget. Det är viktigt att generellt främja innovationsverksamhet genom finansiella resurser och expertresurser för att vi ska kunna bevara vår ställning som föregångare på innovationsklimat. Därför går det att motivera till och med stora tillskott. Och om den offentliga sektorns andel sjunker ytterligare, finns det risk för att Finland hamnar i en situation där nyskapande och långsiktig utveckling är hotade. Den privata sektorns insatser är i regel relativt kortsiktiga. Att ytterligare skära ned på Finnvera Abp:s räntestöd med en miljon euro försämrar bolagets ställning som finansiär av små och medelstora företag.

Ståndpunkt

Vi föreslår således

att finansutskottet tar med följande uttalanden i sitt betänkande:

1. Utskottet förutsätter att regeringen ofördröjligen förelägger riksdagen en redogörelse om produktivitetsprogrammet där den motiverar dess allmänna och förvaltningsspecifika mål och medel och dess ekonomiska, verksamhetsmässiga, regionala och sysselsättningsmässiga konsekvenser.

2. Utskottet förutsätter en tillräcklig nivåhöjning i anslaget för regionutveckling i stället för en nedskärning.

3. Utskottet förutsätter att konsumentrådgivningen utvecklas och att resurserna stärks i syfte att förbättra konsumenternas ställning.

4. Utskottet förutsätter att teknologi- och innovationsanslaget höjs i syfte att säkerställa en bnp-andel på en procent.

Helsingfors den 22 april 2008

Jouko Skinnari /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Sirpa Paatero /sd

Toimi Kankaanniemi /kd
Matti Kangas /vänt

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Jag anser att konsumentrådgivningen fortsatt måste ordnas som service producerad av den offentliga förvaltningen. Att lägga ut denna verksamhet kommer att hota en enhetlig och kvalitetsmässigt jämn produktion av konsumentrådgivningstjänsterna i hela landet, vilket ju var ett av syftena med överföringen av konsumentrådgivningen från kommun till stat också i kommun- och servicestrukturreformen (KSSR).

Trots att det i utskottets utlåtande påpekas att målet med att utveckla konsumentförvaltningen bör vara högkvalitativa och heltäckande tjänster och ett bättre utbud för att göra medborgarna mer jämlika regionalt sett, godtar utskottet planerna i redogörelsen på att lägga ut konsument-

rådgivningstjänsterna och eventuellt också skuldrådgivningstjänsterna.

Dessutom bör inte "de arbetslösa" utgå i den slutliga formuleringen utan stå kvar i enlighet med det andra utkastet till ekonomiutskottets utlåtande av den 22 april 2008: Anslagen allokeras till arbetskraftsutbildning som genomförs i samarbete med företag, och de fördelas så att de bättre stöder de arbetslösa sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden.

Ståndpunkt

Jag föreslår därför

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 22 april 2008

Matti Kangas /vänst